

Ks. Martin Lugmayr FSSP, Historia obrzędu udzielania Komunii świętej (2 z 4) | 1

Posłuchaj

()

Ks. Martin Lugmayr FSSP, Historia obrzędu udzielania Komunii świętej (2 z 4) | 2

3. Obrzęd Komunii w dziejach

1) Miejsce rozdzielania Komunii

Prezbiterium było oddzielone od reszty kościoła przez przegrodę służącą za zasłonę, której kształt zmieniał się w ciągu historii.

Ks. Martin Lugmayr FSSP, Historia obrzędu udzielania Komunii świętej (2 z 4) | 4

[Świadczy o tym poniższy ołtarz z zasłonami z VI wieku znajdujący się w muzeum historycznym na Krecie. Red.]

Duchowni przyjmowali Komunię św. przy ołtarzu, a wierni przed kratą chóru. Synod w Laodycei w IV w. wspomina już, że świeccy przystępują do Komunii przy ołtarzu, podczas gdy podchodzenie tam kobiet jest wyraźnie zakazane.

Udzielanie Komunii przed ołtarzem, wzmiankowane jako zwyczaj w jakimś stopniu utrwalony, jest wzmiankowane tylko w Galii. W epoce karolińskiej także tutaj przyjęto normę Kościoła powszechnego. Później Komunii św. udzielano świeckim czasami przy ołtarzu bocznym, a od czasu pojawienia się lektorium dokonywano tego najczęściej przy ustawionym przed nim ołtarzu św. Krzyża. Począwszy od XIII w. dwóch akolitów rozkładało obrus z białego płótna przed przystępującymi do Komunii, którzy klękali przed ołtarzem; w XVI w. zaczęto rozkładać ten obrus na swego rodzaju ławie, ustawionej na granicy prezbiterium i nawy, którą potem zastąpiły nasze balaski.

2) Sposób udzielania Komunii

1. Przegląd historyczny

Począwszy od III w. napotykamy na świadectwa z różnych prowincji Kościoła, pozwalające na wnioskowanie o udzielaniu eucharystycznego Ciała Pańskiego osobom świeckim na rękę.

W odniesieniu do Aleksandrii i diecezji egipskich można przytoczyć Klemensa Aleksandryjskiego (†przed 216/217) i Dionizego Aleksandryjskiego (†264/265), w odniesieniu do Palestyny: św. Cyryla Jerozolimskiego (†386). W przypadku regionu syryjskiego znajdujemy odpowiednie teksty u Afrahata (†ok.345), Efrema Syryjczyka († 373), Jana Chryzostoma (†407) i prawdopodobnie u Cyryllonasa. W odniesieniu do V w. można wspomnieć np. o Teodorecie z Cyru († ok. 466). Spośród Kapadoczyków zacytujmy Bazylego Wielkiego († 379) i Grzegorza z Nazjanzu (†390). Na Wschodzie znajdujemy jeszcze późniejsze świadectwa u Anastazego Synaity (†niedługo po 700) i Jana Damasceńskiego († ok.750). W Afryce północnej o wspomnianym zwyczaju świadczy Tertulian (†po 220), Cyprian (†258) , Augustyn († 430) w dwóch pismach polemicznych, oraz Quodvultusdeus (†ok. 453). W Rzymie i Italii to samo czynią: papież Korneliusz (251-253) – w liście przekazanym przez Euzebiusza, Ambroży (†397) w opisie człowieka po przedstawieniu jego stworzenia, Gaudencjusz z Brescii († po 406) , Piotr Chryzolog († 450) i Kasjodor († ok. 580). W Hiszpanii znajdujemy odpowiednie teksty w aktach synodu w Saragossie (380) i w Toledo (400). W Galii Cezary z Arles (†542) wspomina w swych kazaniach ten sposób udzielania Komunii. Beda Czcigodny (†753) potwierdza go w odniesieniu do Anglii.

Po roku 800 wspomniany sposób przystępowania do Komunii jest poświadczony jedynie jako przywilej duchowieństwa. Z powodu niebezpieczeństwa profanacji ze strony żydów i heretyków synod w Kordobie z 839 r. odrzuca pretensje kassjanistów do przyjmowania Komunii św. na rękę *more levitarum* [na sposób kapłanów Red.]. Réginon de Prüm w swoim dziele *De Synodalibus causis*, napisanym ok. 906 r., przypisuje synodowi w Rouen następujący kanon o obowiązkach kapłana:

„Niech nie kładzie [Komunii] ani na rękę świeckiego, ani na rękę kobiety, ale tylko do ust, wypowiadając następujące słowa: Ciało i Krew Pańska niech przyczynią się do przebaczenia twoich grzechów i doprowadzą cię do życia wiecznego. Jeśli kto złamie to polecenie, niech będzie odłączony od ołtarza, gdyż gardzi Wszechmocnym i Jemu samemu czci nie okazuje”. Chociaż do dziś istnienie wspomnianego synodu jest przedmiotem dyskusji, możemy uznać ten tekst za ważne świadectwo kanoniczne, gdyż groźba kary tego rodzaju zakłada, że praktyka przeciwna, tzn. Komunia do ust, była normą. Jest ona również przedstawiona jako jedyna dozwolona w Missa illyrica i w liturgii bizantyńskiej.

Jednak świadectwa na ten temat znajdują się już u Grzegorza Wielkiego († 604) i w relacjach dotyczących chorych. Na podstawie tego, co ustalił Mario Righetti, wydaje się, że w VI w. Komunia do ust była już bardziej rozpowszechniona niż kiedyś sądzono. Według Klausa Gambera zniesienie Komunii na rękę dokonuje się od V/VI w.

Oczywiście praktykowanie Komunii na rękę było niemożliwe wszędzie tam, gdzie Komunii św. udzielano *per intinctionem* (czyli z zanurzeniem w Przenajdroższej Krwi), a więc według zwyczaju – odrzuconego przez synod w Braga z 675 r. – który był bardzo rozpowszechniony, zwłaszcza w przypadku Komunii chorych, do tego stopnia, że ostatecznie przyjął się w wielu parafiach. W tej samej epoce rozdzielanie Komunii dokonuje się na Wschodzie zarówno z zanurzeniem, jak z pomocą łyżeczki. [Co wygląda jak na poniższym zdjęciu. Red.]

Ks. Martin Lugmayr FSSP, Historia obrzędu udzielania Komunii świętej (2 z 4) | 9

Jan z Avranches (†1079) podkreśla, że kapłan nie ma prawa komunikować z zanurzeniem, za to zezwala się na to ludowi,

„nie z powodu władzy, ale z powodu konieczności wywołanej przez lęk przed rozlaniem Krwi Chrystusa” .

Jednak aby żadna kropla Przenajdroższej Krwi nie spadła na ziemię, kiedy kapłan przenosi Komunię św. do ust komunikującego, pod jego brodę podkładano obrus. W Cluny używano w tym wypadku płaskiej podstawki ze złota, którą akolita trzymał poniżej ręki kapłana, gdy ten ostatni – zanurzał fragment Hostii w kielichu trzymanym przez subdiakona i kładł go do ust komunikującego. W tym przedmiocie liturgicznym możemy widzieć pierwowzór naszej pateny komunijnej.

Aż do XII wieku Przenajdroższej Krwi udzielano także świeckim (niezależnie od przypadków Komunii z zanurzeniem). Jej uroczyste szafarstwo przysługiwało diakonowi. Używano albo kielicha konsekracyjnego, albo kielicha specjalnie przeznaczonego do rozdzielania Sakramentu (ten ostatni jest wciąż w użyciu u Etiopczyków i wschodnich Syryjczyków).

Z określonych względów musimy jednak teraz zająć się szczegółowo pierwszym rodzajem obrzędu udzielania Komunii.

Jak podobał Ci się ten wpis?

Kliknij na gwiazdkę, by go ocenić!

Oceń

Średnia ocena / 5. Policzone głosy:

Jeszcze bez oceny. Bądź pierwszy!

Jeśli podobał Ci się ten wpis ...

Obserwuj nas na mediach społecznościowych!